

Posudek vedoucího diplomové práce Zuzany Vikarské „The ECJ as a Political Actor (Evropský soudní dvůr jako politický aktér)“

1. Na žádost diplomantky bylo schváleno zpracování diplomové práce v angličtině a při jejím čtení se ukazuje, že to bylo prospěšné. Práce tak mohla vzniknout ve svižném tempu, jehož by nebylo při překládání materiálů do češtiny, potažmo při řešení některých překladových obtíží („*Political*“, nebo „*the Political*“, tedy něco politického, anebo schmittovské politično?; mimochodem, s vymezením politické role se zde pracuje velmi pěkně). Autorčina angličtina se mi jeví být velmi kultivovanou, se smyslem pro dramatický moment – viz rychlé vtažení „do děje“ na prvních stránkách. Psaní v angličtině však také přispělo ke vzniku předepsaného abstraktu v češtině, který má povahu intelektuálně hutného a přitom čtivého článku.

2. Politické aspekty jmenování soudců, vliv politiky na činnost soudů a vliv soudů na politické procesy, ba i na obsah politiky, jsou tématy, která zejména v USA patří mezi stálice politologického výzkumu. U nás tomu tak není, jakkoliv se situace mění. Nikoliv však kvůli prioritnímu zájmu politologů, nýbrž spíše kvůli zájmu některých právníků.

Vzhledem ke stavu tuzemské doktríny by pro účely diplomové práce každopádně stačilo představit strukturu výzkumného pole a definovat základní pojmy. *Zuzana Vikarská* se nicméně – vzhledem ke své odborné orientaci na evropské právo – rozhodla postavit do středu své pozornosti Soudní dvůr Evropské unie, tedy instituci v tomto směru méně prozkoumanou než např. Nejvyšší soud USA. Diplomová práce tak získala badatelskou ambici, což nebývá úplně obvyklé. Podle mého soudu se jí zhostila se ctí; a to při vědomí vlastních limitů – objevují se odkazy na potřebu dalšího výzkumu, jemuž by mohla být věnována disertační práce. Nicméně i prostým rozvedením řady zkratkovitých odstavců by se diplomová práce mohla přeměnit v rigorosní.

3. Diplomová práce má 57 stran autorského textu, k nimž je třeba připočítat obsah, seznam zkratk, velmi pěkný český abstrakt na 16 stranách, bohatý seznam převážně anglicky psané literatury a seznamy citovaných evropských legislativních aktů a soudních rozhodnutí. Citace jsou po formální stránce spíše neobvyklé, odpovídající standardu politologických časopisů, ale určitě srozumitelné a korektní. V samotné práci jich je 268 (!). Některé citace jsou sekundární, i to je však dobře seznatelné, a to s podstatnou výjimkou *Carla Schmitta*, který jako sekundární citace zmizel ze seznamu literatury, aniž by však byla poznámka pod čarou upravena ve prospěch uvedení názvu práce, na níž se odkazuje – související výklad významových posunů mezi *Schmittem* a současnými autory je ovšem velmi zajímavý.

4. Téma diplomové práce, její struktura (charakteristika Soudu, vymezení toho, co může být „politické“, zkoumání Soudu z hlediska jednak osobností soudů a jejich výběru, jednak judikatury) a konečně i ona sama vznikaly s rozmyslem a se zřetelem k autorčinu evidentně formativnímu studijnímu pobytu na univerzitě v Leuvenu. Velmi důkladná nicméně byla už původní osnova, kterou *Z. Vikarská* samostatně rozváděla do jednotlivých partií své studie. Má role vedoucího práce byla omezena na spíše marginální konzultace k prvním dvěma kapitolám. Vím však, že pracovní verze kvalifikační práce byla rozsáhle komentována dalšími poučenými osobami a její kostra byla představena formou poutavého referátu na výjezdním semináři z ústavního práva v Jeseníku. Zkrátka, předložená diplomová práce vznikala způsobem značně profesionálním, v našich poměrech výjimečným.

5. Na okraj práce připojuji několik poznámek či otázek, na jejichž položení už nebyl při jejím dokončování čas:

a) Za velmi užitečné považuji rozdělení základního tématu do pěti aspektů, jakkoliv zpracovaných s různou mírou detailu. Např. v partii věnované výběru soudců by mohly být načrtnuty příklady praxe některých států, z nichž by bylo patrné, jak, koho a možná i proč nominují. Věnuje-li se totiž autorka zárukám toho, aby neprosakovaly politické preference jednotlivých soudců, bylo by dobré se zmínit i o tom, nakolik je politická služba „stále těsnější Unii“, resp. nakolik by bylo politické jmenování někoho, kdo by patřil mezi euroskeptiky. Je možnost opakovaného jmenování soudců v nějakém ohledu citlivá?

b) Co znamená „konstitucionalizace smluv“ (str. 12)? Jak se mění nakládání s nimi? Obecně se dnes mluvívá i o konstitucionalizaci mezinárodního práva.

c) V angličtině je zavedený rozdíl „good/bad“ a „right/wrong“. Dá se to jednoduše přeložit do češtiny?

d) Nejsem si jist, zda je ztotožnění „judicializace politiky“ a „soudcovského aktivismu“ správné (str. 19): první bych vztáhl k založení kompetence, druhé ke způsobu jejího vykonávání. Soudcovské sebe-omezení také neznamená, že jako soud nemám kompetenci přezkoumávat zákony, nýbrž to, že u určitých zákonů přenechávám zákonodárci širší diskreci. Nesporná není ani myšlenka o nezávislosti tím větší, čím více politickou agendu soudy mají. Nestanou se zcela nezávislé, tj. zřejmě na ostatních mocích autonomní, soudy alternativními politickými entitami, v případě nejvyšších instancí možná přímo konkurenčními politickými centry?

e) Opravdu se v neo-racionalistické perspektivě jako racionální aktéři projevují pouze SD EU a členské státy (str. 22)? Anebo jde pouze o zkratku, která nevylučuje např. podobné označení Komise?

f) Pokud jde o intergovernmentalismus a jeho pojetí Soudu jako agenta zájmů států (str. 23), bylo by třeba rozlišovat mezi zájmy dlouhodobými a aktuálními: podřízení se rozhodování může být v konkrétních případech nevýhodné, a naopak.

g) Příklady rozhodnutí SD EU jsou vybrány velmi ilustrativně, ač někdy trochu popuzují (vtahování subjektivního práva volného pohybu do nepodařené návštěvy prezidenta *Sólyoma* na Slovensku aj.). Jen snad někdy příliš předpokládají obeznámenost čtenářovu s reáliemi (např. soudní návod evropskému zákonodárci, kterak regulovat znovu a lépe na str. 47).

6. Diplomovou práci *Z. Vikarské* považuji za výrazně nadprůměrnou, a to i se zřetelem k tomu, že pro autorku nejde o uzavírané téma, nýbrž zčásti o exponování dílčích problémů pro další výzkum (zvláště „nástřely“ v prvních dvou aspektech analýzy Soudu). Autorka prokázala schopnost orientovat se v literatuře i judikatuře, konfrontovat názory různých autorů a kriticky je komentovat, ale i stanovit a testovat výzkumnou hypotézu. Jsem velmi rád, že jsem měl vedením této práce symbolickou možnost stát na samém konci úspěšných magisterských studií nadané studentky, kterou znám a sleduji od 1. ročníku. V závislosti na průběhu obhajoby doporučuji práci hodnotit jako „výbornou“.

V Praze dne 7. září 2012

doc. JUDr. Jan Kysela, Ph.D.